

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
השרות הפסיכולוגי ייעוצי
www.education.gov.il/shefi

י"ז אב, תשע"ה
2 באוגוסט, 2015
4041

שיחה על גאווה, בושה וכאב...

הורים יקרים,

מצום תשעה באב עד יום האהבה משתרע לו שבוע. שבוע שלם שבין ט' לט"ו, שבעה ימים - כמשך בריאת העולם. שבוע שמזמין את כולנו להציץ ברגשות הכי אנושיים - שנאה ואהבה. בשבוע הזה התרחשו שני אירועים קשים - הרצח והדקירות במצעד הגאווה בירושלים ורצח התינוק בכפר דומא ופגיעה במשפחה שלמה על ידי הצתת ביתם.

אילו היו תלמידינו בבית הספר היינו מתעכבים איתם על שני המועדים ועל שני האירועים. היינו בודקים איתם מהי אהבה ומהי שנאה? היינו מזמינים אותם להכיר בתוכם את שני הרגשות העוצמתיים הללו, להכיר מבלי להיבהל. להכיר בשביל לזהות ולהיות מודע. היינו חושבים יחד איתם על האופן בו רגשותינו באים לידי ביטוי בהתנהגותנו. מה קורה לנו כשאנו אוהבים או שונאים? מה אנחנו עושים? היינו מדברים על כבוד האדם שהוא אנחנו וכבודו ופרטיותו של האדם שאנו אוהבים או שונאים ובעיקר היינו מתעכבים על אחריות אישית. כשמדובר בשנאה, הדבר נדרש כפל כפליים.

רגש השנאה אינו רגש שיש לדכא או לשלול, זהו רגש טבעי, אולם את **ביטוי ההתנהגותי** של רגש השנאה יש למנוע ולשלול.

אילו יכולנו לפתוח את הבוקר עם תלמידינו בכיתה היינו מדברים איתם על תוקפנות ופגיעה מתוך שנאה, על ביטויי שנאה קשים ומעליבים ועל האלימות, שעלולה לצמוח כשאנחנו נותנים לשנאה להתבטא בהתנהגות שלנו. היינו מדברים איתם על הפער שבין שנאת חנם מחריבה ומפלגת לבין אהבת עולם מקרבת ומנחמת.

"אבל כתוב בתורה 'לא תרצח'?" הם שאלו בתמיהה כששמעו על פגיעות הדקירה שהתבצעו כביכול בשם תורה ועל הפיגוע הרצחני בכפר דומא. "וגם למדנו שכל ישראל ערבים זה לזה, ושחשוב, שכבוד חברך יהיה חביב עליך ככבודך". ומה נסביר להם?

נסביר להם שאירוע הדקירה ואירוע הפיגוע הם בגדר פשע. שהדוקר והמפגעים עשו דבר אסור ונורא - עברו על החוק הכללי במדינת ישראל ועברו על החוק היהודי של עם ישראל.

נסביר להם שמשפחת דוואבשה שאבדו את בנם התינוק ושללחמת כעת על חיי האב, האם והאח בן הארבע, ישבו בביתם בערב רגיל, אכלו ארוחת ערב, התארגנו לשינה וישנו את שנתם ומבלי שאיימו על חיי אדם ומבלי שפגעו באיש, נידונו למוות ופגיעה אנושה רק בשל שייכותם הלאומית. נסביר להם שלכל אדם יש זכות קיום לחיים בטוחים ומוגנים בביתו ושלכל אדם, ישראלי או פלשתינאי, חובה מוסרית לכבד זכות זו.

נסביר להם שהפושע היחידי והאדם היחידי שעבר על החוק ביום של מצעד הגאווה היה הדוקר, ושמשתתפי המצעד לא הפרו שום חוק. נסביר להם שהבחירה בנטייה ובזהות מינית ובסגנון חיי הזוגיות היא בחירה אישית וביטוי לחירות האדם וחזתו למימוש עצמי.

נספר להם שמצעד הגאווה הוא ביטוי לגאווה של כולנו על היותנו חלק ממדינה שמעודדת סובלנות. סובלנות בין גברים לנשים, בין מגזרים, בין דתיים לחילוניים, בין לאומים ובין קהילות. נדבר על היותנו מדינה בה כל אדם יכול לבחור לעצמו דרך חיים וסגנון חיים שמבטאים את נטיותיו וערכיו. על היותנו חלק ממדינה שבה לסובלנות ולחירות יש גבול אחד מאוד ברור - הפגיעה בזולת. נשוחח על היותנו מדינה בה גם דתיים וגם חילוניים, גם חברי הקהילה הלהט"בית וגם מי שאינם חברים בה, גם יהודים וגם ערבים כולם מאוחדים בגיננו התקיפה, הדקירה, הפיגוע והרצח.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
השרות הפסיכולוגי ייעוצי
www.education.gov.il/shefi

חשוב מאוד שבשיח עם הילדים נעזר להם להבחין שהדוקר והמפגעים, על אף שתיארו את מעשיהם כביטוי לאמונתם או לצו עמם, הרי שהם אינם מייצגים כלל את הציבור הכללי בישראל, שמוקיע את מעשיהם ושמטנגד לכל ניסיון רצח, פגיעה בחפים מפשע או אלימות באשר הם. נסביר להם שאין הבדל בין טרור המתבצע על ידי ערבים לטרור המתבצע על ידי יהודים. בשיח עם הילדים חשוב לזכור שרבים מהם חשים הזדהות עם אחת מהקהילות ואולי עם כמה מהן. ילדים מהקהילה הדתית, ילדים לחברי הקהילה הלהט"בית וכמובן ילדים ונערים שמתלבטים באשר לזהותם - הדתית, הערכית, המינית. אירועי האלימות הקשים עשויים להשפיע על ביטחונם ועל האופן בו אותם ילדים ונערים מתרגמים את החברות בקהילות השונות. לפיכך, השיחה עמם חשובה מאוד. כדאי לאפשר להם לשאול שאלות, להביע חששות ולהציף ספקות לגבי הבחירות השונות.

אנו ממליצים לכם לפנות זמן ומקום בימים אלו של קיץ ולשוחח עם ילדיכם על שארע. זו הזדמנות להדגים להם מהי מורכבות רגשית ותפיסתית מול נחרצות העמדה המוסרית. עודדו אותם לבטא את תחושותיהם כלפי האירועים ומחשבותיהם עליהם. זהו ביחד עמם נושאים ורעיונות שמעוררים בהם הזדהות ונושאים שמעוררים בהם התנגדות ואולי אפילו פחד. עודדו אותם לזהות בתוכם את הרגשות ולנסות להבינם. יחד עם זה, באמצעות שאלות ודילמות, חדדו עימם את ההבנה שאל לו לאדם לתת לעמדות ואמונות אישיות לגרום לו לשנוא אדם אחר עד כדי רצון לפגוע בו בשל שייכותו הלאומית או בשל בחירתו בתפיסות ועמדות מנוגדות.

שיחה זו יכולה להיות הזדמנות לשיח משמעותי על דמוקרטיה, גבולותיה ועל האחריות האישית הנדרשת בתוכה. שיחה זו היא שיחה על כבוד האדם וכמה חשוב לשמור עליו עבור עצמנו ועבור הזולת. בעבורכם, יכולה שיחה זו להיות פתח הצצה מופלא לתהליך הפנימי בו מגבש ילדכם אמונות, דעות וערכים, לא מתוך הטפה או הפחדה אלא מתוך בדיקה פנימית ובחירה. האופן שבו תסייעו לו להתנהל מתוך מוסריות וכבוד כדרך חיים, יהיה מתנה לחיים.

בקיץ שעבר הייתם אתם ההורים כ"צוק איתן" עבור ילדיכם בשעות של מלחמה וצער. הקיץ הזה אתם נדרשים להיות עבורם "אבן בוחן" מחדדת ומלמדת. לצוותי החינוך תפקיד מרכזי בהמשך השיח החשוב הזה, עם פתיחת שנת הלימודים.

בתקווה להמשך ימי קיץ מפיסיים ומאחדים,

בברכת החלמה לפצועים,

חנה שדמי
מנהלת אגף א' שפ"י

העתק – מר אריאל לוי, סמנכ"ל בכיר ומנהל המינהל הפדגוגי